

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ศึกษาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานสาละวิน รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

4.1 บริบทของพื้นที่และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 บริบทด้านกายภาพ

4.1.2 ปัจจัยภายใน

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจ
- กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- สิ่งอำนวยความสะดวก
- ความสามารถในการรองรับ
- ความปลอดภัย
- บุคลากร
- งบประมาณ
- การจัดการขยะและน้ำเสีย

4.1.3 ปัจจัยภายนอก

- การคมนาคมหรือการเข้าถึง
- การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น
- การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

4.2 ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวินในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติสาละวิน

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.1 บริบทของพื้นที่และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 บริบทด้านกายภาพ

ปัจจุบันกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติภายใต้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการอุทยานแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงาน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2548) ดังนี้

- (1) เพื่ออนุรักษ์ ดูแล ปกป้องและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรทุกชนิด รวมถึงให้เป็นแหล่งสะสมของนานาพันธุกรรม
- (2) เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและงานวิชาการ
- (3) เพื่อคงไว้ซึ่งพื้นที่อันมีความสวยงามเป็นพิเศษ สำหรับอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ

1) ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2531 ได้เกิดอุทกภัยร้ายแรงในภาคใต้ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชนเป็นจำนวนมากเป็นประวัติการณ์ สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากการตัดไม้ทำลายป่า รัฐบาลจึงได้ออกพระราชกำหนดปิดป่าสัมปทานทำไม้ป่าบกทั่วประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายให้กรมป่าไม้ทำการคัดเลือก และประกาศจัดตั้งพื้นที่ป่าธรรมชาติที่เคยให้สัมปทานแก่เอกชนทำไม้ที่ยังคงมีสภาพป่าและสัตว์ป่า รวมทั้งมีจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงาม มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เพื่อประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเพื่อรักษาสภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้คงอยู่ กรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าสาละวิน และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ขวมฝั่งขวา ในท้องที่อำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย และอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมและน่าจะมีศักยภาพเพียงพอ จึงให้นายอัมพร ปานมงคล นักวิชาการป่าไม้ 4 ปฏิบัติงานประจำอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ ไปดำเนินการสำรวจเบื้องต้น ตามคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ 504/2532 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2532 ปรากฏว่าพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่จะประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ต่อมากรมป่าไม้ได้มีคำสั่งที่ 1627/2532 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2532 ให้นายมงคล ชัยดำรงเลิศ เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 หัวหน้าฝ่ายป้องกันรักษาป่า สำนักงานป่าไม้เขตแม่สะเรียง และนายเจน ทาฟอง เจ้าหน้าที่งานป่าไม้ 5 กองอุทยานแห่งชาติ ออกไปสำรวจเพิ่มเติมและมีความเห็นว่า สมควรกำหนดขอบเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าสาละวิน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าโครงการสาละวินตอนล่าง (มร.11) เดิมอยู่นอกเขต

รักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ในระยะแรกตั้งแต่ปี 2532 เป็นอุทยานแห่งชาติ(เตรียมการ) ต่อมาที่ประชุมคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2536 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2536 ได้มีมติพิจารณาเห็นชอบในการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน และได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2537 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า 62 เล่มที่ 111 ตอนที่ 50 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2537 นับเป็นอุทยานแห่งชาติที่ประกาศแล้วอันดับที่ 78 ของประเทศ

2) ที่ตั้งและอาณาเขต

อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีพื้นที่ 721.52 ตารางกิโลเมตร หรือ 450,950 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ในตำบลแม่คง ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง และตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศใต้ ติดกับ ห้วยแม่สะลาบ และเส้นทางหลวงหมายเลข 1194 (แม่สะเรียง – แม่สามแลบ) ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศตะวันออก ติดกับ ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยวมฝั่งขวา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศตะวันตก ติดกับ แม่น้ำสาละวิน ซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์

ที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวิน(Head Quarter) ตั้งอยู่ ณ บ้านแม่สะลาบ ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติในสังกัด จำนวน 5 หน่วย ดังนี้

(1) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าต่าฝั่ง) ตั้งอยู่บ้านท่าต่าฝั่ง ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง

(2) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว. 2 (ห้วยหวาย) ตั้งอยู่บ้านห้วยหวาย ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง

(3) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง) ตั้งอยู่บ้านห้วยบง ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง

(4) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.4 (แม่สามแลบ) ตั้งอยู่บ้านแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสามแมย

(5) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.5 (ศาลา) ตั้งอยู่ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง

3) สภาพภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ภูเขาสูงชัน มีเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนจากเหนือจดใต้ เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาถนนธงชัย ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 200-1,109 เมตร จุดที่สูงที่สุดคือดอยแม่ก้อน อยู่ด้านทิศเหนือของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งสันเขาเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างอุทยานแห่งชาติสาละวิน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน เป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์หลากหลายด้วยสัตว์ป่า พรรณไม้นานาชนิด โดยเฉพาะไม้สัก ซึ่งถือว่าเป็นผืนป่าไม้สักที่มีความอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศไทย อุทยานแห่งชาติสาละวินอยู่ติดกับประเทศเมียนมาร์ โดยมีแม่น้ำสาละวินซึ่งเป็นแม่น้ำสากล เป็นเส้นแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ อยู่ทางทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติสาละวิน (อุทยานแห่งชาติสาละวิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2538)

4) สภาพภูมิอากาศ

ภูมิอากาศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

ฤดูฝน ช่วงเดือน มิถุนายน - กันยายน

ฤดูหนาว ช่วงเดือน ตุลาคม - มกราคม

ในปี 2547 มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 33.13 องศาเซลเซียส เดือนที่มีอุณหภูมิสูงสุดคือเดือนเมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 39.14 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 20.07 องศาเซลเซียส เดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดคือเดือนมกราคม อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 13.19 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 26.60 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปี 91.97 เปอร์เซ็นต์ เดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดคือเดือนธันวาคมเฉลี่ย 95.55 เปอร์เซ็นต์ เดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดคือ เดือนเมษายนเฉลี่ย 78.93 เปอร์เซ็นต์ปริมาณน้ำฝนทั้งปี 1,118.10 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือ เดือนพฤษภาคม ปริมาณน้ำฝนรวม 305 มิลลิเมตร(สถานีอุตุนิยมวิทยาแม่ฮ่องสอน (แม่สะเรียง, 2548)

มาตราส่วน 1 : 250,000

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.1 แผนที่ตั้งอุทยานแห่งชาติสาละวิน ตำบลแม่คง ตำบลแม่ข่ม อำเภอแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5) ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

ป่าไม้ (Forest) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน แบ่งประเภทของป่าออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ป่าไม่ผลัดใบ (Evergreen forest)

1.1 ป่าดิบแล้ง(Dry evergreen forest) พบตามหุบเขาและลำห้วยในระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 500 – 1,000 เมตร พันธุ์ไม้สำคัญที่ขึ้นอยู่ ได้แก่ กระบก ตะเคียน มะไฟป่า มะหาด ยาง หวาย ฯลฯ ป่าประเภทนี้มีประมาณ 20 % ของพื้นที่

2. ป่าผลัดใบ (Deciduous forest)

2.1 ป่าเบญจพรรณ (Mixed deciduous forest) พบขึ้นตามริมห้วยและริมหุบเขาทั่วไปของพื้นที่ พรรณไม้สำคัญที่ขึ้นอยู่ ได้แก่ ไม้สัก แดง ประดู่ กระพี้เขาควาย ชิงชัน ตะเคียนทอง ตะแบกเลือด เสลา อ้อยช้าง ส้าน ยมหอม ยมหิน สมพง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีไม้ไผ่ชนิดต่างๆ เช่น ไผ่ป่า ไผ่ซาง ไผ่รวก ป่าประเภทนี้มีประมาณ 45 %

สำหรับต้นป่าไม้สักซึ่งเป็นไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ และไม้สักในป่าสาละวิน เป็นไม้ที่มีคุณภาพดีขึ้นอยู่มากทางด้านทิศเหนือของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ระหว่างเส้นทางจากอุทยานแห่งชาติสาละวินไปบ้านห้วยแห่งและบ้านแม่กอน นอกจากนี้ไม้สักแล้วยังมีไม้ชนิดอื่นๆ อีกมากมาย กล้วยไม้ชนิดต่างๆ ที่สวยงาม พืชสมุนไพร ฯลฯ

2.2 ป่าเต็งรัง (Dry dipterocarp forest) ขึ้นอยู่บนเนินเขา ไหล่เขา และเชิงเขา พื้นดินบางส่วนมีหินโผล่ให้เห็น พันธุ์ไม้สำคัญที่ขึ้นอยู่ได้แก่ เต็ง รัง ยาง เหียง พลวง พยอม รกฟ้า สมอไทย สมอพิเภก ตะแบกเลือด ฯลฯ ป่าประเภทนี้มีประมาณ 35 %

สัตว์ป่า (Wildlife) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวินยังมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้อยู่มาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าคือเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและเป็นแหล่งอาหาร จึงพบว่ามีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม(Mammal) ประกอบด้วย เลียงผา กวาง เก้ง หมูป่า หมูหริ่ง เสือปลา ฯลฯ

2. นก(Avian fauna) ประกอบด้วยไก่ป่าพระนาลอ ไก่ฟ้าหลังเทา นกยูง นกตะขาบแดง นกเขาชนิดต่างๆ นกแก้ว ฯลฯ

3. สัตว์เลื้อยคลาน(Reptiles) ประกอบด้วยงูชนิดต่างๆ ทั้งที่มีพิษและไม่มีพิษ ตะกวด ฯลฯ

4. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ (Amphibians) ประกอบด้วย กบชนิดต่างๆ คางคก เขียด และพบเขียดแลว หรือกบภูเขา อยู่บริเวณคอกแม่สะเกิบ

5. ปลา(Fishes) เป็นพันธุ์ปลาขนาดเล็กที่พบตามลำห้วย ลำธารในป่า

ลักษณะดิน หินและแร่ธาตุต่างๆ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีการสำรวจลักษณะทางธรณีวิทยาเบื้องต้นพบว่า ลักษณะของหินในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพวก หินทราย หินดินดาน และหินปูน แร่ที่ปนอยู่ส่วนใหญ่จะเป็นพวก ฟลูออไรด์ ทั้งสะเตน ดิบุก และพลวง ส่วนลักษณะของชุดดินแบ่งอย่างคร่าวๆ ดังนี้

หน่วยผสมของดินบริเวณพื้นที่สูงชัน หรือมีความลาดชัน 35 % ไม่เหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรกรรม พบโดยทั่วไปเป็นพื้นที่กว้าง ถือว่าเป็นหน่วยดินหน่วยใหญ่ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งประกอบด้วยดินหลายชนิดทั้งดินลึกและดินตื้น บางแห่งมีก้อนกรวด ก้อนดินผสมอยู่ด้วยในเนื้อดิน หรือกระจัดกระจายตามผิวดินทำให้โครงสร้างของดินค่อนข้างหลวม ส่วนปฏิกิริยาของดินที่แตกต่างกันไปตามชนิดของหิน การกำเนิดดิน อายุดินและกระบวนการเกิดดิน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นดินกลุ่ม red yellow podalic soils ดินชุดดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ 95 % ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน

หน่วยผสมของดินปนกรวด ซึ่งเป็นดินที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตรกรรมอยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีประมาณ 5 % ของพื้นที่ (อุทยานแห่งชาติสาละวิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2532)

6) ประชากร หมู่บ้าน ในและรอบเขตอุทยานแห่งชาติสาละวิน

ตารางที่ 1 ประชากรและหมู่บ้านในเขตอุทยานแห่งชาติสาละวิน

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	ประชากร (คน)		รวม
				ชาย	หญิง	
1.	ห้วยหอม(รวมป่าเหว)	แม่คง	แม่สะเรียง	175	151	326
2.	ขุนแม่กองคา	แม่คง	แม่สะเรียง	298	282	580
3.	ห้วยแห้ง	แม่คง	แม่สะเรียง	101	83	184
4.	แม่กองเป	แม่คง	แม่สะเรียง	314	297	611
5.	แม่ก้อน(รวมห้วยหมู เนาและแม่ก้อนใต้)	แม่คง	แม่สะเรียง	133	130	263
6.	ท่าตาฝั่ง	แม่ขาม	แม่สะเรียง	379	332	711
	ข้อมูล ณ 26 พ.ค.48		รวม	1,400	1,275	2,675

ที่มา : อุทยานแห่งชาติสาละวิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์, 2548.

: ที่ว่าการอำเภอแม่สะเรียง, 2548.

ตารางที่ 2 ข้อมูลประชากรที่อาศัยอยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติสาละวิน

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	ประชากร (คน)		รวม
				ชาย	หญิง	
1.	แม่ต้อบใต้	แม่ขวม	แม่สะเรียง	223	199	422
2.	แม่ต้อบเหนือ	แม่ขวม	แม่สะเรียง	389	370	759
3.	ป่าหมาก	แม่คง	แม่สะเรียง	330	316	646
4.	แม่สะลาบ	แม่คง	แม่สะเรียง	180	179	359
5.	ทุ่งแล้ง	แม่คง	แม่สะเรียง	511	530	1041
6.	น้ำดิบ	แม่ขวม	แม่สะเรียง	368	361	729
7.	กะปวง	แม่ขวม	แม่สะเรียง	341	324	665
8.	ห้วยวอก	แม่ขวม	แม่สะเรียง	318	318	636
9.	ห้วยบง	แม่ขวม	แม่สะเรียง	233	230	463
10.	ทุ่งแพม	แม่ขวม	แม่สะเรียง	465	484	949
11.	ห้วยทราย	แม่ขวม	แม่สะเรียง	456	449	905
12.	ห้วยสิงห์	แม่ขวม	แม่สะเรียง	472	496	968
13.	ห้วยไผ่	แม่ขวม	แม่สะเรียง	389	364	753
14.	แม่สามแลบ	แม่สามแลบ	สบเมย	742	646	1,388
	ข้อมูล ณ 26 พ.ค.48		รวม	5,417	5,266	10,683

ที่มา : อุทยานแห่งชาติสาละวิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2548.

: ที่ว่าการอำเภอแม่สะเรียง, 2548.

7) การจำแนกเขตการจัดการอุทยานแห่งชาติสาละวิน (Zonning)

เขตการจัดการอุทยานแห่งชาติสาละวิน แบ่งเป็น 5 เขต ดังนี้

7.1) เขตสงวนสภาพธรรมชาติ (Primitive Zone) เป็นเขตที่มีสังคมพืชและทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์ตามสภาพเดิม ยังไม่ปรากฏการบุกรุกทำลาย เป็นเขตต้นน้ำลำธาร

7.2) เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ (Recovery Zone) เป็นพื้นที่ที่มีสภาพเสื่อมโทรม ถูกบุกรุกทำลายแต่สามารถฟื้นฟืนขึ้นมาใหม่ โดยการปลูกป่าหรือปล่อยให้ธรรมชาติฟื้นตัวเอง เดิมเป็นที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยจากการสู้รบบริเวณห้วยแม่กองคา เนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่

7.3) เขตเพื่อการพักผ่อนหรือศึกษาหาความรู้ (Outdoor Recreation Zone) เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเด่นทางธรรมชาติ เช่น บริเวณจุดชมวิว เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ต้นสักใหญ่ บ้านห้วยบง หาดหิน หาดทราย แม่น้ำสาละวิน

7.4) เขตกิจกรรมพิเศษ (Spacial Use Zone) เป็นเขตที่มีกิจกรรมของประชาชน หมู่บ้านต่างๆ หรือของทางราชการที่อยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ

7.5) เขตบริการ (Intensive Use Zone) จัดขึ้นไว้เพื่อรองรับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบริคนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่ทำการและหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ (แผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติสาละวิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2548)

4.1.2 ปัจจัยภายใน

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก การค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และเว็บไซต์ มีรายละเอียด ดังนี้

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

1.1) ต้นสักใหญ่ อยู่ในบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สว.3 (ห้วยบง) ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง ขนาดความโตวัดโดยรอบ 832 เซนติเมตร (ตรงความสูงจากพื้นดิน 1.30 เมตร) มีความโตเป็นอันดับ 2 ของประเทศ รองจากต้นสักใหญ่ที่อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ ห่างออกไปทางทิศตะวันตกประมาณ 800 เมตร จะมีน้ำตกห้วยบงซึ่งเป็นน้ำตกขนาดเล็กเรียงรายอยู่หลายชั้น

1.2) จุดชมวิวและทะเลหมอก

- บนยอดดอยใกล้หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง) ใช้เวลาเดินขึ้นยอดดอยถึงจุดชมวิวประมาณครึ่งชั่วโมง จะเห็นทิวทัศน์ของตัวอำเภอแม่สะเรียง วัด บ้านเรือนของประชาชนและสถานที่สำคัญต่างๆ ชมพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก ช่วงฤดูหนาวจะมีทะเลหมอกที่สวยงามมาก

- บนยอดดอยบ้านท่าต่าฝั่งใกล้หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าต่าฝั่ง) ใช้เวลาเดิน ขึ้นยอดดอยถึงจุดชมวิวประมาณครึ่งชั่วโมง จะมองเห็นทิวทัศน์ของแม่น้ำสาละวิน ความสวยงามของธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำ ทั้งฝั่งประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ ช่วงฤดูร้อนและฤดูหนาวจะเห็นหาดหิน หาดทราย และทะเลหมอกที่สวยงาม

1.3) หาดหิน หาดทราย ลำน้ำสาละวิน

- หาดแท่นแก้วหรือหาดทรายแก้ว เป็นหาดหินที่มีก้อนหินเรียงรายกันอย่างสวยงามตามธรรมชาติลักษณะของก้อนหินจะกลมกลืนกับธรรมชาติยามพลบค่ำ ก้อนหินแต่ละก้อนกลมมันวาว มีหลากหลายสี น่าชื่นชมสัมผัส ซึ่งเป็นหาดที่แตกต่างจากหาดอื่นๆ สามารถสัมผัสกับความงามของหาดแท่นแก้วได้ถึง 2 จุด คือฤดูหนาวและฤดูร้อน ช่วงเดือน พฤศจิกายน – มิถุนายน ของทุกปี

- หาดสามหนอง เป็นหาดทรายสีขาว มีก้อนหินเรียงราย ประกอบด้วยหนองน้ำ 3 หนอง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามตามธรรมชาติโดยไม่มีการปรับปรุงหรือตกแต่ง สามารถสัมผัสความงามของหาดสามหนองได้ 2 จุด คือฤดูร้อนและฤดูหนาว ช่วงเดือนพฤศจิกายน - มิถุนายน ของทุกปี

1.4) ลำน้ำสาละวิน ถือเป็นไฮไลต์ของอุทยานแห่งชาติสาละวิน เนื่องจากเป็นแม่น้ำที่ไหลมาจากหิมะที่ละลายของเทือกเขาหิมาลัย ไหลผ่านประเทศจีน เมียนมาร์ และไทย ความยาวของแม่น้ำ 3,151 กิโลเมตร เมื่อเอามือไปสัมผัสกับแม่น้ำจะรู้สึกเย็นมาก ทิวทัศน์ตามลำน้ำและธรรมชาติสองฝั่ง ซึ่งฝั่งขวาเป็นประเทศเมียนมาร์ฝั่งซ้ายเป็นประเทศไทย มีความสวยงามมากเหมาะแก่การนั่งเรือชมทิวทัศน์และศึกษาธรรมชาติ

1.5) วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชนเผ่า อุทยานแห่งชาติสาละวินมีหมู่บ้านชาวเขาอาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 6 หมู่บ้าน ประชากร 2,675 คน ส่วนมากเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งมีวิถีการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย อยู่กับป่าได้อย่างกลมกลืน นอกจากนี้ชุมชนบ้านท่าตาฝั่ง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสาละวิน ได้มีการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้ชม

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Activities)

2.1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยรถยนต์จากที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวิน ไปบ้านท่าตาฝั่งและหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าตาฝั่ง) ระยะทางประมาณ 37 กิโลเมตร ชมทิวทัศน์สองข้างทาง ความหลากหลายของพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าจำพวกนก เส้นทางผ่านลำห้วยหลายสายเป็นเส้นทางวิบากทำทายนักขับขี้ออฟโรด ในฤดูฝนใช้รถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ ได้เพียงอย่างเดียว

2.2) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าตาฝั่ง) เป็นเส้นทางเดินไปตามเชิงเขาริมฝั่งแม่น้ำสาละวิน และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง) เป็นเส้นทางเดินไปน้ำตกห้วยบงระยะทางประมาณ 800 เมตร

2.3) การล่องเรือศึกษาธรรมชาติ แต่เดิมมีเรือหางยาวของอุทยานแห่งชาติสาละวินไว้บริการนักท่องเที่ยวแต่ได้ถูกกระแสน้ำพัดสูญหายไป ปัจจุบันหากนักท่องเที่ยวต้องการล่องเรือศึกษาธรรมชาติตามลำน้ำสาละวิน สามารถเช่าเหมากลำเรือของเอกชน ซึ่งมีบริการบริเวณท่าเรือบ้านแม่สามแลบและท่าเรือบ้านท่าตาฝั่ง

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

3.1) บ้านพัก ปัจจุบันมีบ้านพักที่เปิดบริการให้นักท่องเที่ยวเช่าพักแรม จำนวน 3 จุด คือบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.1 (ท่าตาฝั่ง) และบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.4 (แม่สามแลบ) นักท่องเที่ยวสามารถสำรองบ้านพักผ่านเจ้าหน้าที่ส่วนอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สาขาแม่สะเรียง เบอร์โทรศัพท์ 0-5368-3210 เจ้าหน้าที่สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เบอร์โทรศัพท์ 0-2562-0760 และสั่งจองผ่านเว็บไซต์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (<http://www.dnp.go.th>) สามารถจองล่วงหน้าได้ 60 วัน จ่ายเงินภายใน 3 วันทำการ ณ เคาน์เตอร์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ทุกสาขาทั่วประเทศ ดังตารางที่ 3

3.2) ห้องน้ำ บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติมีห้องน้ำบริการ จำนวน 2 จุด รวม 11 ห้อง เป็นห้องอาบน้ำ 2 ห้อง และบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.1 (ท่าตาฝั่ง) มีห้องน้ำบริการ จำนวน 1 จุด รวม 4 ห้อง

3.3) บริเวณที่กางเต็นท์ มีบริเวณที่กางเต็นท์ให้นักท่องเที่ยวพร้อมทั้งมีเต็นท์ให้นักท่องเที่ยวเช่า เต็นท์ใหญ่ จำนวน 3 หลัง พักได้เต็นท์ละ 6 คน เต็นท์เล็ก จำนวน 1 หลัง พักได้หลังละ 3 คน อัตราค่าบริการเต็นท์ใหญ่หลังละ 500 บาท/คืน เต็นท์เล็กหลังละ 200 บาท/คืน กรณีนำเต็นท์ไปกางเองต้องเสียค่าบริการสถานที่ 30 บาท/คน/คืน

3.4) ไฟฟ้าและประปา ที่ทำการอุทยานแห่งชาติมีระบบไฟฟ้า ประปาใช้น้ำจากบ่อที่ขุดไว้ ส่วนหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไฟฟ้าใช้ไฟปั่น ประปาใช้น้ำประปาภูเขา

ตารางที่ 3 จำนวนบ้านพักที่เปิดบริการให้นักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติสาละวิน

ลำดับที่	ชื่อบ้านพัก	จำนวนห้องนอน / ห้องน้ำ	จำนวน (คน)	ค่าตอบแทนบาท/คืน/หลัง
โซน 1 บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ				
1	สาละวิน 101 (รักษาสาละวิน 1)			
	สาละวิน 101/1	1/รวม	2	300.-
	สาละวิน 101/2	1/รวม	2	300.-
	สาละวิน 101/3	1/รวม	2	300.-
2	สาละวิน 102 (ปีกไม้)			
	สาละวิน 102/1	1/1	2	300.-
	สาละวิน 102/2	1/1	2	300.-
	สาละวิน 102/3	1/1	2	300.-
3	สาละวิน 103 (วี ไอ พี)	1/1	3	800.-
โซนที่ 2 บริเวณ หน่วยพิทักษ์ฯ ที่ สว.1 (ท่าต่าฝั่ง)				
4	สาละวิน 201 (ท่าต่าฝั่ง 1)	3/2	6	900.-
5	สาละวิน 202/1 (ท่าต่าฝั่ง 2)	2/1	4	600.-
6	สาละวิน 202/2 (ท่าต่าฝั่ง 3)	2/1	4	600.-
7	สาละวิน 202/3 (ท่าต่าฝั่ง 4)	2/1	4	600.-
8	สาละวิน 202/3 (ท่าต่าฝั่ง 5)	2/1	4	600.-
โซน 3 บริเวณหน่วยพิทักษ์ฯ ที่ สว.4 (แม่สามแลบ)				
9	สาละวิน 301 (แม่สามแลบ)	3/2	6	900.-

4) ความสามารถในการรองรับ(Carrying Capacity)

บ้านพัก ที่ทำการอุทยานแห่งชาติมีบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว จำนวน 5 หลัง ปัจจุบันเปิดบริการจำนวน 3 หลัง มี 7 ห้องนอนๆ ละ 2 คน จำนวน 6 ห้อง และห้องนอน 3 คน จำนวน 1 ห้อง รวม 15 คน หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว. 1 (ท่าต่าฝั่ง) มีบ้านพักสำหรับ

นักท่องเที่ยว จำนวน 2 หลัง มี 11 ห้องนอน จำนวนนักท่องเที่ยวที่พักได้ 22 คน หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว. 4 (แม่สามแลบ) มีบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว จำนวน 1 หลัง มี 3 ห้องนอน ที่พักได้ 6 คน และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่สว.3 (ห้วยบง) มีบ้านพักนักท่องเที่ยว จำนวน 1 หลัง ยังไม่ได้เปิดบริการ

บริเวณที่กางเต็นท์ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติและหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.1 ได้จัดบริเวณพื้นที่ไว้ให้นักท่องเที่ยวกางเต็นท์ได้จุประมาณ 100 คน/วัน ส่วนหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว. 3 (ห้วยบง) และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.4 (แม่สามแลบ) พื้นที่คับแคบสามารถกางเต็นท์ได้จุประมาณ 10 คน/วัน

บริเวณที่จอดรถ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวิน ได้จัดบริเวณที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวไว้ ซึ่งมีบริเวณกว้างขวางสามารถจอดรถยนต์ได้ประมาณ 100 คัน บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.1 (ท่าตาฝั่ง) มีพื้นที่จอดรถยนต์ได้ประมาณ 30 คัน หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว. 3 (ห้วยบง) มีพื้นที่จอดรถได้ประมาณ 10 คัน และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว. 4 (แม่สามแลบ) มีพื้นที่จอดรถได้ประมาณ 5 คัน

5) ความปลอดภัย (Accommodation)

บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ และบริเวณบ้านพักนักท่องเที่ยว ได้จัดเวรยามไว้ตลอด 24 ชั่วโมง ระหว่างเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวมีหน่วยงานของทางราชการและจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

- จากที่ทำการอุทยานแห่งชาติไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.1 (ท่าตาฝั่ง) มีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.5 (ศาลา) ตั้งอยู่ระหว่างทางและมีหน่วยงานของทหารตั้งอยู่ที่บ้านท่าตาฝั่ง มีการลาดตระเวนรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว

- จากอำเภอแม่สะเรียงไปบ้านแม่สามแลบ ซึ่งเป็นจุดขึ้นเรือโดยสารไปบ้านท่าตาฝั่งมีหน่วยป้องกันรักษาป่า ที่ มส.12 (ห้วยสิงห์) สถานีตำรวจภูธรตำบลท่าตาฝั่ง และหน่วยป้องกันรักษาป่า ที่ มส.22 (ห้วยไผ่) ตั้งอยู่ระหว่างทางมีการตั้งจุดตรวจบริเวณหน้าหน่วยงานเป็นบางโอกาส บริเวณบ้านแม่สามแลบมีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว. 4 (แม่สามแลบ) และหน่วยงานของทหารตั้งอยู่มีการลาดตระเวนรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว

6) บุคลากร

บุคลากร มีข้าราชการ จำนวน 3 คน (แต่เดิมมีหัวหน้าอุทยานแห่งชาติเพียงคนเดียวเมื่อเดือนพฤษภาคมและกรกฎาคม 2548 ได้รับข้าราชการมาปฏิบัติงานเพิ่มรวม 2 คน)

ลูกจ้างประจำ จำนวน 5 คน (พนักงานพิทักษ์ป่า จำนวน 2 คน คนงาน จำนวน 2 คน และพนักงาน
ขับรถยนต์ จำนวน 1 คน) พนักงานราชการ จำนวน 38 คน และลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 41 คน

7) งบประมาณ

ในปีงบประมาณ 2548 ได้รับจัดสรรงบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า
และพันธุ์พืช จำนวน 5,012,710.- บาท แยกเป็น

1. กิจกรรมหลักงานอนุรักษ์ป่าไม้(กิจกรรมงานอุทยานแห่งชาติ)	4,628,700.-
1.1 งบบุคลากร	3,920,400.-
1.1.1 ค่าจ้างชั่วคราวรายวัน	3,920,400.-
1.2 งบดำเนินการ	708,300.-
1.2.1 ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	674,700.-
1.2.2 ค่าสาธารณูปโภค	33,600.-
2. กิจกรรมหลักงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (งานส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)	384,010.-
2.1 การบริการทางการท่องเที่ยว	304,010.-
2.1.1 ค่าจ้างชั่วคราวรายวัน	162,810.-
2.1.2 ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	141,200.-
2.2 อบรมเยาวชนตามโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1 รุ่น	80,000.-

นอกจากนี้ ในปี 2548 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้สนับสนุนงบประมาณ เพื่อ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตามโครงการที่อุทยานแห่งชาติสาละวินเสนอ จำนวน 1,000,000.- บาท
เพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.3
(ห้วยบง) ได้แก่ ห้องน้ำ/ห้องสุขา ศาลาที่พักบริเวณจุดชมวิว ป้ายสื่อความหมาย ชุ่มดอกเห็ด
และป้อมยาม

รายได้ อุทยานแห่งชาติสาละวินมีรายได้จากค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยาน
แห่งชาติสาละวินค่าบริการบ้านพัก ค่าบริการเดินเท้าและค่าบริการสถานที่กางเต็นท์ ในแต่ละเดือน
เจ้าหน้าที่จะรวบรวมรายได้ที่จัดเก็บส่งกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผ่านสำนักบริหาร
พื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สาขาแม่สะเรียง รายได้ดังกล่าวเป็นเงินนอกงบประมาณกรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จะโอนให้ท้องถิ่นร้อยละห้าของรายได้ที่จัดเก็บ ส่วนที่เหลือจะนำไปพัฒนา

อุทยานแห่งชาติต่างๆ ตามที่คณะกรรมการของกรมอุทยานแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในปี 2547 (ตุลาคม 2546 – กันยายน 2547) อุทยานสาละวิน มีรายได้จากค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติสาละวิน จำนวน 185,430.- บาท ค่าบริการบ้านพัก เต็นท์พัก และค่าบริการสถานที่กางเต็นท์ จำนวน 15,500.- บาท (ที่มา: อุทยานแห่งชาติสาละวิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2548)

4.1.3 ปัจจัยภายนอก

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบบสอบถามนักท่องเที่ยว การค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ มีรายละเอียดดังนี้

1) การคมนาคมหรือการเข้าถึง (Accessibility)

ที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวิน(Head Quarter) เป็นศูนย์กลางการบริหารงาน อุทยานแห่งชาติสาละวิน ตั้งอยู่ที่บ้านแม่สะลาบ ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่สะเรียง ประมาณ 5 กิโลเมตร การเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ไปตามถนนพหลโยธิน ผ่านอยุธยา นครสวรรค์ ตาก เติญ แล้วเลี้ยวซ้ายไปทางอำเภอลี้ ผ่านอำเภอดอยเต่า อำเภอสอด ถึงอำเภอแม่สะเรียง ระยะทางประมาณ 787 กิโลเมตร หรือจากจังหวัดเชียงใหม่ใช้ทางหลวงหมายเลข 108 เชียงใหม่ หางดง สันป่าตอง จอมทอง สอด ถึงแม่สะเรียง ระยะทาง 191 กิโลเมตร จากที่ว่าการอำเภอแม่สะเรียงไปทางทิศตะวันตก ผ่านหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สะเรียง เทศบาลตำบลแม่สะเรียง เลี้ยวขวาข้ามสะพานแม่น้ำยมผ่านหมู่บ้านหนองป่าแจ่มถึงบ้านทุ่งแล้งมีป้ายบอกทางเลี้ยวขวาไปที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวิน สภาพเส้นทางเป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีต รถยนต์ทุกชนิดสามารถเข้าถึงได้ อุทยานแห่งชาติสาละวินมีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติในสังกัด จำนวน 5 หน่วย แต่มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในหรือใกล้เคียงกับหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเพียง 3 หน่วย ดังนี้

(1) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.1 (ท่าต่าฝั่ง) ตั้งอยู่บ้านท่าต่าฝั่ง ตำบลแม่ยม อำเภอแม่สะเรียง เป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวมากที่สุด การเดินทางสามารถเดินทางโดยรถยนต์บรรทุกกระบะหรือรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ รถมอเตอร์ไซด์หากเป็นช่วงฤดูฝน ต้องใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเท่านั้นและเรือหางยาวโดยสารหรือเช่า เหมาลำ ดังนี้ กรณีรถยนต์จากที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวินไปตามเส้นทางสายบ้านแม่สะลาบ – บ้านท่าต่าฝั่ง ผ่านหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว. 5 บ้านท่าศาลา สภาพเส้นทางเป็นถนนลูกรังตัดผ่านลำห้วยหลายจุด ระยะทางประมาณ 37 กิโลเมตร กรณีเรือหางยาวโดยสารสามารถขึ้นเรือได้ที่ท่าเรือบ้านแม่สามแลบใช้เวลาเดินทางประมาณ 40 นาที

(2) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.3 (ห้วยบง) ตั้งอยู่บ้านห้วยบง ตำบลแม่ข่ม อำเภอแม่สะเรียง การเดินทางสามารถเดินทางโดยรถยนต์และรถจักรยานยนต์ส่วนตัว จากที่ว่าการอำเภอแม่สะเรียงไปทางทิศตะวันตกผ่านหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สะเรียง เทศบาลตำบลแม่สะเรียง เลี้ยวขวาข้ามสะพานแม่น้ำข่มแล้วเลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 1194 (แม่สะเรียง - แม่สามแลบ) ประมาณ 9 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปตามทางลูกรังอีกประมาณ 4 กิโลเมตร สภาพเส้นทางเป็นถนนลาดยาง บางช่วงเป็นถนนคอนกรีตและถนนลูกรัง

(3) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ที่ สว.4 (แม่สามแลบ) ตั้งอยู่บ้านแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย ตัดแม่น้ำสาละวิน การเดินทางสามารถเดินทางโดยรถยนต์และรถจักรยานยนต์ส่วนตัว จากที่ว่าการอำเภอแม่สะเรียงไปทางทิศตะวันตก ผ่านหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สะเรียง เทศบาลตำบลแม่สะเรียง เลี้ยวขวาข้ามสะพานแม่น้ำข่มแล้วเลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 1194 (แม่สะเรียง - แม่สามแลบ) ประมาณ 47 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าหมู่บ้านอีกประมาณ 3 กิโลเมตร สภาพเส้นทางช่วงแรกเป็นถนนลาดยางช่วงเลี้ยวเข้าหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต

2) การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น

ที่ผ่านมาองค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น ไม่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็นในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ การจัดทำแผนพัฒนาอุทยานแห่งชาติ การติดตามประเมินผล ตลอดจนการให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว การเป็นลูกหาบ การขายอาหาร/เครื่องดื่มและการขายของที่ระลึก ฯลฯ ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะในด้านการเป็นลูกจ้างชั่วคราว ในส่วนอุทยานแห่งชาติ มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น การจัดนิทรรศการ การออกร้าน ในงานประเพณีประจำปีของท้องถิ่น การช่วยเหลือด้านยานพาหนะแก่โรงเรียนและชุมชน

ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติสาละวิน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นจึงได้เสนอนายอำเภอแม่สะเรียง แต่งตั้งคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติสาละวิน ตามคำสั่งนายอำเภอแม่สะเรียง ที่ 218/2548 ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2548 ซึ่งประกอบไปด้วยนายเฉลิม ปวงคำคง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นประธานกรรมการ กำนันตำบลแม่คง กำนันตำบลแม่ข่ม เป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติสาละวิน เป็นกรรมการและเลขานุการ และกรรมการอื่นซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่คงและตำบลแม่ข่ม ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบลแม่คง หัวหน้าหน่วยป้องกัน

รักษาป่า ที่ มส.12 (ห้วยสิงห์)และ หัวหน้าหน่วยประสานงานป้องกันรักษาป่า ที่ 2 (แม่สะเรียง) เนื่องจากเพิ่งแต่งตั้งคณะกรรมการจึงยังไม่มีผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ

3) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

มีการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุท้องถิ่น การจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับทางอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

4) ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสาละวิน จำนวน 360 คน แสดงข้อข้อมูลทั่วไปในตารางที่ 4 และข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในตารางที่ 5 ตามลำดับ ดังนี้

● ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 360 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 68.30 อายุตั้งแต่ 21 ปี ถึง 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.80 เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.20) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 24.70 การศึกษา ปวส. หรือ อนุปริญญา ร้อยละ 13.90 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 9.20 การศึกษาระดับ ปวช. และมีเพียงร้อยละ 2.20 ที่การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและร้อยละ 0.80 ที่การศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.80 และอาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.80 พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 22.80 เป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.20 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 3.60 นอกนั้นอีกร้อยละ 3.60 มีอาชีพอื่น รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.80 รองลงมาคือ 20,000 – 29,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.40 รายได้ 5,000 – 9,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.80 รายได้มากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.70 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.70 และไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 11.70 แสดงผลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n = 360)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	246	68.30
หญิง	114	31.70
อายุ		
15-20 ปี	34	9.50
21-30 ปี	115	31.90
31-40 ปี	115	31.90
41-50 ปี	70	19.50
51-59 ปี	18	5.00
60 ปี ขึ้นไป	8	2.20
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	3	0.80
มัธยมศึกษา	50	13.90
ปวช.	33	9.20
ปวส./อนุปริญญา	89	24.70
ปริญญาตรี	177	49.20
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.20
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	44	12.20
พนักงานบริษัท	82	22.80
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	118	32.80
อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว	93	25.80
เกษตรกร	10	2.80
อาชีพอื่น	13	3.60

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 360)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6	1.60
5,000-9,999 บาท	46	12.80
10,000-19,999 บาท	129	35.80
20,000-29,999บาท	113	31.40
30,000 ขึ้นไป	24	6.70
ไม่มีรายได้	42	11.70

● ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 360 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 61.70 รองลงมาต้องการสัมผัสธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 27.20 ต้องการศึกษาค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 7.50 และต้องการท่องเที่ยวผจญภัย คิดเป็นร้อยละ 3.60 ยานพาหนะที่ใช้เดินทางส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 78.00 นอกนั้นเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 12.20 รถยนต์บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6.40 รถยนต์เช่า คิดเป็นร้อยละ 2.80 และรถยนต์โดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 0.60 ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.70) มีจำนวนสมาชิกที่เดินทางมาท่องเที่ยว 1-5 คน และร้อยละ 37.80 มีจำนวนสมาชิก 6-10 คน นอกนั้นร้อยละ 8.10 มีสมาชิก 11-15 คน และร้อยละ 2.50 เดินทางเป็นหมู่คณะโดยมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 16 คน ลักษณะกลุ่มในการเดินทางเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48.90) เป็นการเดินทางแบบกลุ่มเพื่อน และอีกร้อยละ 41.90 เป็นการเดินทางแบบครอบครัว นอกนั้นร้อยละ 4.70 เดินทางลำพัง ร้อยละ 0.80 เป็นการเดินทางมาพร้อมสถาบันการศึกษา และอีกร้อยละ 3.60 เดินทางในลักษณะอื่น ระยะเวลาในการพักที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.70) ไม่ค้าง คืน อีกร้อยละ 38.10 ค้าง 1 คืน และร้อยละ 12.20 ค้าง 2 คืน แสดงผลใน

ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

(n=360)

ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว		
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	222	61.70
ศึกษาหาความรู้	27	7.50
สัมผัสธรรมชาติ	98	27.20
ท่องเที่ยว/ผจญภัย	13	3.60
ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	281	78.00
รถยนต์เช่า	10	2.80
รถยนต์โดยสารประจำทาง	2	0.60
รถยนต์บริษัท	23	6.4
รถจักรยานยนต์ส่วนตัว	44	12.20
จำนวนสมาชิกทั้งหมดที่เดินทางท่องเที่ยว		
1-5 คน	186	51.70
6-10 คน	136	37.80
11-15 คน	29	8.10
16 คนขึ้นไป	9	2.50
ลักษณะกลุ่มในการเดินทางท่องเที่ยว		
เดินทางโดยลำพัง	17	4.70
ครอบครัว	151	41.90
กลุ่มเพื่อน	176	48.90
มาพร้อมกับสถาบันศึกษา	3	0.80
อื่น ๆ	13	3.60
ระยะเวลาในการพักที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน		
ไม่ค้างคืน	179	49.70
ค้าง 1 คืน	137	38.10
ค้าง 2 คืน	44	12.20

4.2 ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวินในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวินในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยพิจารณาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 360 คน ซึ่งแสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

4.2.1 ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว สำหรับในอุทยานแห่งชาติสาละวิน นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ความสามารถในการรองรับ และการบริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งแสดงตามลำดับ ดังนี้

1) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความสวยงามและดึงดูดใจของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งในภาพรวมพบว่า มีความสวยงามและดึงดูดใจในระดับดี (Mean = 2.50) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงามและดึงดูดใจในระดับดี ได้แก่ ต้นสักใหญ่ (Mean = 2.80) หาดหินหาดทรายลำน้ำสาละวิน (Mean = 2.87) ทิวทัศน์ลำน้ำสาละวิน (Mean = 2.87) จุดชมวิวและทะเลหมอก (Mean = 2.74) และวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า (Mean = 2.77) นอกนั้นมีความสวยงามและดึงดูดใจพอใช้ แสดงผลในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความความคิดเห็น/รู้สึกของนักท่องเที่ยว
ต่อความสวยงามและสิ่งดูใจของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานสาละวิน

(N = 360)

ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว	ความรู้สึกถึงความสวยงามสิ่งดูใจของ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
ต้นสักใหญ่	2.86	0.35	ดี
น้ำตกห้วยบง	2.29	0.57	พอใช้
หาดหินหาดทรายลำน้ำสาละวิน	2.87	0.33	ดี
ทิวทัศน์ลำน้ำสาละวิน	2.87	0.34	ดี
จุดชมวิวและทะเลหมอก	2.71	0.49	ดี
ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.04	0.52	พอใช้
การจัดเส้นทางเดินชมศึกษาธรรมชาติ	2.07	0.47	พอใช้
มีการสร้างสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอก (Landmark) ให้นักท่องเที่ยวว่าได้ เดินทางมาถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น	2.03	0.42	พอใช้
วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า	2.77	0.44	ดี
รวม	2.50	(0.24)	ดี

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งในภาพรวมพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังคงต้องปรับปรุง (Mean = 1.66) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า กิจกรรมที่ต้องปรับปรุง คือ การส่องนกหรือดูนก (Mean = 1.09) และการขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ (Mean = 1.39) ส่วนกิจกรรมการเดินป่าและการล่องเรือศึกษาธรรมชาติอยู่ในระดับพอใช้ (Mean = 1.92 และ 2.22 ตามลำดับ) แสดงผลในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติสาละวิน

(N = 360)

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
กิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	1.92	0.42	พอใช้
กิจกรรมส่อง/ดูนก	1.09	0.30	ต้องปรับปรุง
กิจกรรมล่องเรือศึกษาธรรมชาติ	2.22	0.67	พอใช้
กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ	1.39	0.55	ต้องปรับปรุง
รวม	1.66	0.33	ต้องปรับปรุง

3) ความปลอดภัย

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูต่อความปลอดภัยในอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งในภาพรวม พบว่า มีความปลอดภัยในระดับดี (Mean = 2.57) และในรายประเด็นมีความปลอดภัยในระดับดี ทั้งการจัดเวรยามบริเวณที่พักและแหล่งท่องเที่ยว (Mean = 2.62) และการจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว (Mean = 2.52) แสดงผลในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูต่อความปลอดภัยในอุทยานแห่งชาติสาละวิน

(N = 360)

ความปลอดภัย	ระดับความคิดเห็นต่อความปลอดภัย		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
การจัดเวรยามบริเวณที่พักและแหล่งท่องเที่ยว	2.62	0.51	ดี
การจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว	2.52	0.52	ดี
รวม	2.57	0.49	ดี

4) สิ่งอำนวยความสะดวก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งในภาพรวมพบว่า มีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับพอใช้ (Mean = 1.75) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ บริเวณที่กางเต็นท์ (Mean = 2.53) และบริการจองพัก (Mean = 2.55) อยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมาย (Mean = 2.00) ไฟฟ้า (Mean = 2.21) และประปา (Mean = 2.31) นอกนั้นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรปรับปรุง (Mean = 1.03 – 1.57) แสดงผลในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติสาละวิน

(N = 360)

สิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวก		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมาย	2.00	0.44	พอใช้
สิ่งอำนวยความสะดวกในที่พัก	1.11	0.37	ต้องปรับปรุง
บริเวณที่กางเต็นท์	2.53	0.55	ดี
บริเวณที่เล่นรอบกองไฟ	1.57	0.71	ต้องปรับปรุง
บริการโทรศัพท์สาธารณะ	1.04	0.26	ต้องปรับปรุง
ไฟฟ้า	2.21	0.50	พอใช้
ประปา	2.31	0.50	พอใช้
บริการจองที่พัก	2.55	0.54	ดี
ร้านอาหาร/ เครื่องดื่ม	1.03	0.20	ต้องปรับปรุง
ร้านขายของที่ระลึก	1.03	0.19	ต้องปรับปรุง
รวม	1.75	0.22	พอใช้

5) ความสามารถในการรองรับ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความสามารถในการรองรับของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งในภาพรวมพบว่า มีความสามารถในการรองรับในระดับดี (Mean = 2.42) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า จำนวนบ้านพัก ห้องน้ำ/ห้องสุขา และสถานที่จอดรถ มีความเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยวในระดับดี (Mean = 2.66, 2.62 และ 2.74 ตามลำดับ) เจ้าหน้าที่บริการ รวมทั้งถังขยะหรือจุดบริการทิ้งขยะมีความพอเพียงในระดับพอใช้ (Mean = 2.17 และ 1.92 ตามลำดับ) แสดงผลในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความสามารถในการรองรับของอุทยานแห่งชาติสาละวิน

(N = 360)

ความสามารถในการรองรับ	ระดับความคิดเห็นต่อความสามารถในการรองรับ		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
ความเพียงพอของบ้านพัก	2.66	0.52	ดี
ความเพียงพอของห้องน้ำ/ห้องสุขา	2.62	0.52	ดี
ความเพียงพอของถังขยะหรือจุดบริการทิ้งขยะ	1.92	0.64	พอใช้
ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ	2.74	0.40	ดี
ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่บริการ	2.17	0.56	พอใช้
รวม	2.42	0.34	ดี

6) บุคลากร

บุคลากรในอุทยานแห่งชาติสาละวินที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว นอกจากหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ข้าราชการประจำอุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 นาย และพนักงานพิทักษ์ป่า ซึ่งทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่อำนวยความสะดวก ส่วนลูกจ้างประจำอื่นและลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งมีทั้งผู้หญิงและผู้ชายหัวหน้าอุทยานแห่งชาติสาละวินจะมีคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อคอยบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติสาละวิน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งโดยภาพรวมพบว่าให้บริการได้ในระดับดี (Mean = 2.48) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าการบริการที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ กริยามารยาท/ อธยาศัยไมตรี (Mean = 1.09) และการแต่งกาย (Mean = 2.68) ส่วน การให้ข้อมูลข่าวสาร และความรวดเร็วในการบริการอยู่ในระดับพอใช้ (Mean = 2.25 และ 2.21 ตามลำดับ) แสดงผลในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน

(N = 360)

การบริการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน	ระดับความคิดเห็นต่อการบริการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
กริยามารยาท/ อธยาศัยไมตรี	2.77	0.44	ดี
การแต่งกาย	2.68	0.47	ดี
การให้ข้อมูลข่าวสาร	2.25	0.52	พอใช้
ความรวดเร็วในการบริการ	2.21	0.50	พอใช้
รวม	2.48	0.36	ดี

4.2.2 ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว สำหรับอุทยานแห่งชาติสาละวิน นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นต่อ ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การคมนาคม และการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแสดงตามลำดับ ดังนี้

1) การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมจากกรุงเทพมหานครและจากเชียงใหม่ ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติมีความสะดวกเนื่องจากเป็นทางลาดยางและถนนคอนกรีต เส้นทางรถยนต์จากที่ทำการอุทยานแห่งชาติไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าต่าฝิ่ง) ก่อนข้างลำบากในฤดูฝนต้องใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อแต่ก็มีเส้นทางเดินเรือจากบ้านแม่สามแลบไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าต่าฝิ่ง) ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกเดินทาง ส่วนเส้นทางไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว. 3 (ห้วยบง) ก็มีความลำบากเช่นกัน ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการคมนาคมหรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมพบว่า การคมนาคมหรือการเข้าถึงอุทยานฯ ยังต้องปรับปรุง (Mean = 1.57) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า เส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวในจุดที่ทำการเท่านั้นที่มีการคมนาคมดี (Mean = 2.46) ส่วนเส้นทางไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าต่าฝิ่ง) และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง) มีการคมนาคมพอใช้ (Mean = 1.84 และ 1.89 ตามลำดับ) นอกจากนี้ในด้านบริการรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยวทั้งในจุดที่ทำการ และหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ ทั้งสองแห่งยังต้องปรับปรุงการคมนาคม (Mean = 1.06 และ 1.08 ตามลำดับ) แสดงผลในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการคมนาคมหรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

(N = 360)

การคมนาคมหรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็นต่อการคมนาคมหรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
บริการรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว (ที่ทำการ)	1.08	0.29	ต้องปรับปรุง
บริการรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว (หน่วยพิทักษ์อุทยานฯที่ สว.1 ท่าต่าฝิ่ง)	1.06	0.26	ต้องปรับปรุง
บริการรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว (หน่วยพิทักษ์อุทยานฯที่ สว.3 ห้วยบง)	1.06	0.26	ต้องปรับปรุง
เส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยว (ที่ทำการ)	2.46	0.58	ดี
เส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยว (หน่วยพิทักษ์อุทยานฯ ที่ สว.1 ท่าต่าฝิ่ง)	1.84	0.41	พอใช้
เส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยว (หน่วยพิทักษ์อุทยานฯที่ สว.3 ห้วยบง)	1.89	0.34	พอใช้
รวม	1.57	0.21	ต้องปรับปรุง

2) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อวิทยุในท้องถิ่น การจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการประชาสัมพันธ์อุทยานแห่งชาติสาละวินในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับพอใช้ (Mean = 1.69) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับพอใช้ (Mean = 2.04) ส่วนเรื่องการจัดเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวหรือมีผู้รับฟังความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ต้องปรับปรุง (Mean = 1.48 และ 1.55 ตามลำดับ) แสดงผลในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

(N = 360)

การประชาสัมพันธ์	ระดับความคิดเห็นต่อการประชาสัมพันธ์		
	Mean	SD.	ระดับรับรู้
การจัดเก็บข้อมูลหรือมีผู้รับฟังความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว	1.48	0.68	ต้องปรับปรุง
การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ	2.04	0.47	พอใช้
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	1.55	0.61	ต้องปรับปรุง
รวม	1.69	0.48	พอใช้

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติสาละวิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามปลายเปิดนักท่องเที่ยว การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและการสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า อุทยานแห่งชาติสาละวินมีปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญโดยแยกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.3.1 ปัจจัยภายใน

1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจุบันมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ แต่เส้นทางเดินยังคับแคบ ไม่มีป้ายสื่อความหมาย การล่องเรือศึกษาธรรมชาติต้องเช่าเรือของเอกชนเนื่องจากอุทยานแห่งชาติสาละวินยังไม่มีเรือประจำ ขาดมัคคุเทศก์นำทางและให้ความรู้

2) บุคลากรยังขาดบุคลากรที่เป็นลูกจ้างประจำตำแหน่งพนักงานพิทักษ์ป่า อุทยานแห่งชาติสาละวินมีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ จำนวน 5 หน่วย เพื่อดูแลคุ้มครองพื้นที่ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลาย อำนาจความสะดวกและคุ้มครองความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวแต่มีพนักงานพิทักษ์ป่าเพียง 2 นาย และยังขาดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพแก่ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

3) งบประมาณ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติสาละวินต้องมีการพัฒนาหลายด้านเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ยังคงงบประมาณเป็นจำนวนมาก ตามแผนแม่บทเพื่อจัดการอุทยานแห่งชาติสาละวิน มีแผนงานจำนวน 6 แผน คือแผนป้องกันรักษาป่า แผนการฟื้นฟูพื้นที่ แผนการพัฒนาสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก แผนการจัดการด้านการมีส่วนร่วม แผนการวิจัยค้นคว้าและแผนการพัฒนาบุคลากรมีโครงการที่ต้องดำเนินการตามแผนแม่บท จำนวน 23 โครงการ งบประมาณ จำนวน 26,755,000.- บาท (ยี่สิบหกล้านเจ็ดแสนห้าหมื่นห้าพันบาทถ้วน) ในปี 2548 อุทยานแห่งชาติสาละวินได้รับงบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จำนวน 5,012,710.- บาท (ห้าล้านหนึ่งหมื่นสองพันเจ็ดร้อยสิบบาทถ้วน) เป็นงบประมาณงานส่งเสริมและพัฒนาก่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวน 384,010.- บาท (สามแสนแปดหมื่นสี่พันสิบบาทถ้วน)

4) สิ่งอำนวยความสะดวก อุทยานแห่งชาติสาละวินยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกหลายด้าน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวินในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศปัญหาหนึ่ง ได้แก่ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายมีจำนวนน้อย ไม่มีบริการโทรศัพท์สาธารณะ ไฟฟ้ามีเฉพาะที่ทำการอุทยานแห่งชาติ

ส่วนหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติใช้เครื่องปั่นไฟ ระบบประปาที่ทำการอุทยานแห่งชาติใช้น้ำจากบ่อที่ขุดไว้ส่วนหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติใช้น้ำประปาภูเขาบางครั้งน้ำไม่พอใช้ ไม่มีบริเวณที่เล่นรอบกองไฟ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พัก เช่น เตียงนอน พัดลม ที่แขวนเสื้อผ้า ที่วางรองเท้า กระจกส่องหน้า ชุดรับแขก ฯลฯ นอกจากนี้ยังขาดร้านอาหาร/เครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึก

5) ความสามารถในการรองรับ บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง)และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.4 (แม่สามแลบ) ไม่มีห้องน้ำ/ห้องสุขา สำหรับบริการนักท่องเที่ยวและบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1(ท่าตาฝั่ง) ต้องปรับปรุงและเพิ่มห้องน้ำ/ห้องสุขา นอกจากนี้ถึงขณะนี้ยังมีน้อย ไม่มีการแยกประเภทของถังขยะและยังไม่มีการคัดแยกขยะ

4.3.2 ปัจจัยภายนอก

1) การคมนาคมหรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวินไปบ้านท่าตาฝั่ง เป็นถนนลูกรังมีความยากลำบากช่วงฤดูฝนต้องใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่วนเส้นทางแยกจากถนนสาย 1194ไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง) เส้นทางเป็นถนนลูกรัง ขรุขระ คับแคบ มีความยากลำบาก

2) ชุมชนท้องถิ่นยังไม่ได้มีโอกาสแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม ร้านขายของฝาก/ของที่ระลึก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์และลูกหาบ นอกจากนี้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการสำรวจความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การร่วมประชุมวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ

3) ขาดการจัดเก็บข้อมูลและรับรู้ฟังความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาอุทยานแห่งชาติ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ยังมีน้อยไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ต่างๆ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวยังขาดวัสดุ อุปกรณ์ เช่น วิทยุสื่อสาร บอร์ดและแผ่นพับแนะนำแหล่งท่องเที่ยว

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวินให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวในตอน ที่ 3 ของแบบสอบถามนักท่องเที่ยว และผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์/ สังเคราะห์ข้อมูลเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวินให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยยึดองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ดังนี้

4.4.1 องค์ประกอบด้านพื้นที่

จากการวิจัยพบว่าอุทยานแห่งชาติสาละวินมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น ต้นสักใหญ่ จุชมวิวและทะเลหมอก น้ำตกห้วยบง หาดหิน หาดทรายริมน้ำสาละวินที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ตลอดจนทิวทัศน์สองฝั่งลำน้ำสาละวิน นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชนเผ่าในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวรอง เช่น ที่บ้านท่าต่าฝั่ง ตำบลแม่ข่ม อำเภอแม่สะเรียง ราษฎรเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ในด้านพื้นที่ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งต่างๆ ดังนี้

- 1) สิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนี้
  - เพิ่มป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมาย
  - จัดให้มีบริเวณที่เล่นรอบกองไฟ
  - ประสานองค์กร โทรศัพท์เพื่อขอติดตั้งตู้โทรศัพท์สาธารณะเนื่องจากบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์มือถือ
  - ปรับปรุงระบบไฟฟ้าบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ห่างไกลไม่มีเสาไฟฟ้าพาดถึง ซึ่งใช้เครื่องปั่นไฟฟ้ามาใช้ไฟฟ้าระบบโซล่าเซลล์
  - ปรับปรุงระบบประปาโดยเฉพาะบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งปัจจุบันใช้น้ำจากบ่อที่ขุดไว้ หากเป็นฤดูท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวมาก น้ำอาจไม่พอใช้ ควรของบประมาณขุดเจาะน้ำบาดาล
  - ควรมีร้านอาหาร/เครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึก
  - สร้างศาลาที่พักให้นักท่องเที่ยวบริเวณจุดชมวิว

2) การคมนาคมหรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรปรับปรุงเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 2 เส้นทาง คือ

- เส้นทางจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติสาละวินไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าต่าฝั่ง) ระยะทางประมาณ 37 กิโลเมตร
- เส้นทางแยกจากถนนสาย 1194 ไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง) ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร

ทั้งนี้ การปรับปรุงเส้นทางต้องกระทำด้วยความระมัดระวังคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ควรปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติและหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการปลูกต้นไม้ท้องถิ่นที่เป็นอาหารของสัตว์ป่าบริเวณใกล้ที่พัก เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เช่น สมอไทย ก่อเดือย หว่า มะขามป้อม ฯลฯ เพื่อเป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่าและเพิ่มปริมาณสัตว์ป่าโดยเฉพาะนกชนิดต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเยี่ยมชม

4.4.2 องค์ประกอบด้านการจัดการ

จากการวิจัย พบว่า อุทยานแห่งชาติสาละวินมีการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีการจำแนกเขตการจัดการอุทยานแห่งชาติออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตสงวนสภาพธรรมชาติ เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ เขตเพื่อการพักผ่อนหรือศึกษาหาความรู้ เขตกิจการพิเศษ และเขตบริการจัดไว้ เพื่อรองรับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และบริการนักท่องเที่ยว มีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ เพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว จำนวน 5 หน่วย มีระบบบำบัดน้ำเสียจากบ้านพัก ในด้านการจัดการควรมีการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งต่างๆ ดังนี้

1) ควรเพิ่มจำนวนถังขยะและแยกประเภทถังขยะ มีการคัดแยกขยะ การควบคุมดูแลแหล่งกำจัดขยะเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปรับปรุง/เพิ่ม ห้องน้ำ/ห้องสุขา บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.1 (ท่าต่าฝั่ง) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.3 (ห้วยบง) และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ สว.4 (แม่สามแลบ)

2) งบประมาณ ตามแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติสาละวินจะต้องดำเนินการพัฒนาหลายด้านและใช้งบประมาณมากถึง 26,755,000.- บาท หากจะรองบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อาจล่าช้า ฉะนั้น จึงควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อของบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแผนแม่บท

4.4.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ

จากการวิจัยพบว่า อุทยานแห่งชาติสาละวินมีความเหมาะสมเป็นแหล่งศึกษาและวิจัยในด้านป่าไม้ สัตว์ป่า พืชสมุนไพร และความหลากหลายทางชีวภาพ ของผู้สนใจ ในปี 2548 มีการอบรมเยาวชนตามโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 รุ่น ในด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความหลากหลายโดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมส่อง/ดูนก กิจกรรมจักรยานเสือภูเขา ฯลฯ ปรับปรุงเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ จัดให้มีป้ายสื่อความหมาย

2) บุคลากร ควรมีการฝึกอบรมบุคลากรของหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น การฝึกอบรมมัคคุเทศก์ การเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ การใช้เครื่องมือด้านสารสนเทศ ฯลฯ

3) การประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเว็บไซต์ที่สำคัญ เช่น กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช จังหวัดแม่ฮ่องสอน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฯลฯ ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ภาพแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามดึงดูดใจ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวควรมีเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุทัศน์ แผ่นพับแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ มีการจัดเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และมีผู้รับฟังความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาอุทยานแห่งชาติด้านต่างๆ

4.4.4 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

จากการวิจัยพบว่า ที่ผ่านมามงค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็นในการบริหารจัดการอุทยาน การจัดทำแผนพัฒนาอุทยาน การติดตามประเมินผลตลอดจนให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะในด้านการเป็นลูกจ้างชั่วคราว ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติสาละวินได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ตามคำสั่งนายอำเภอแม่สะเรียง ที่ 218/2548 ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2548 ในด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นควรมีการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ควรให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในทุกระดับตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนการพัฒนา การแก้ไขปัญหา การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 2) ควรให้ชุมชนแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว การเป็นลูกหาบ การขายของที่ระลึก การขายอาหาร/เครื่องดื่ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved